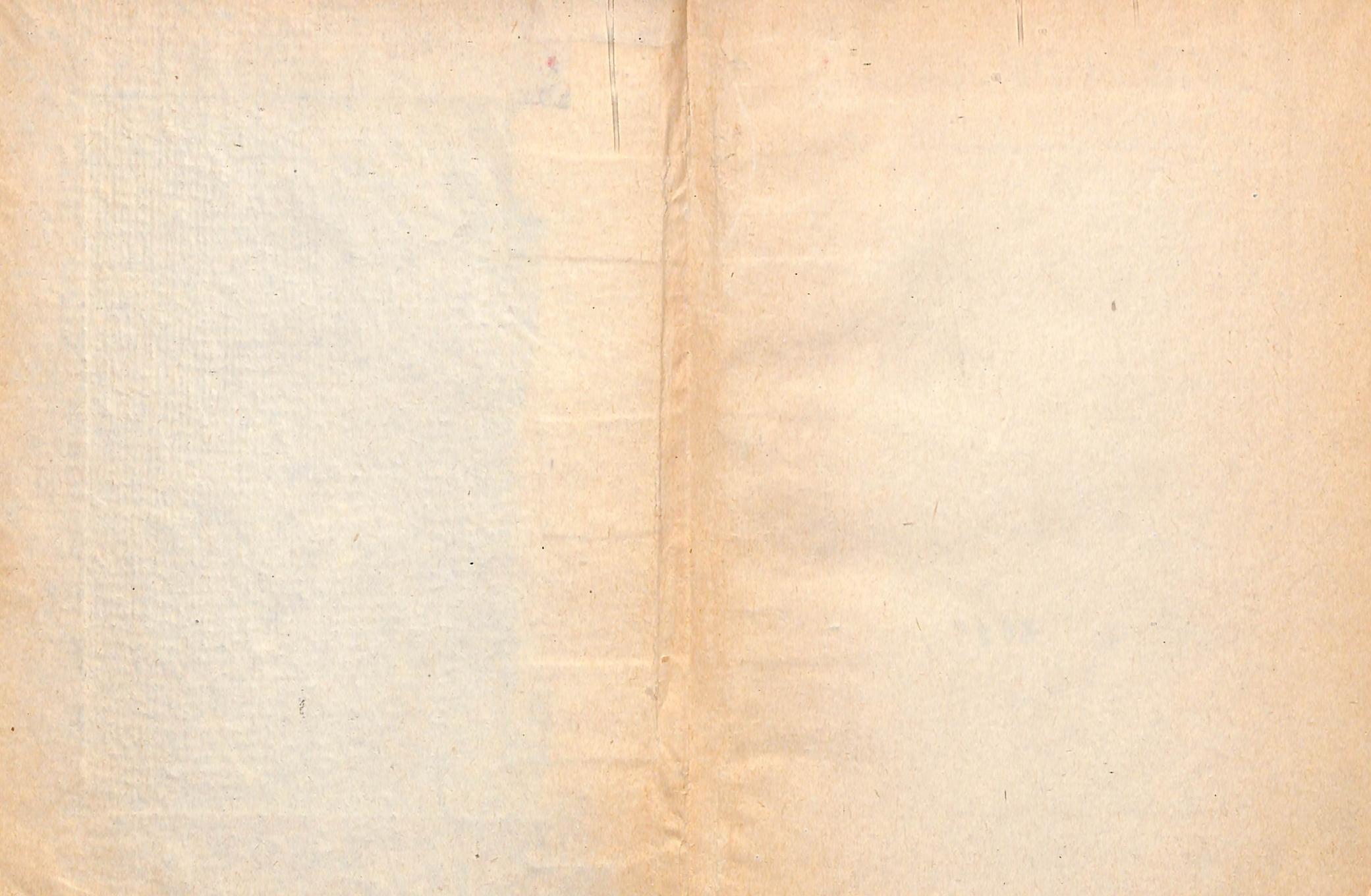


11436

891.99
4-66



ԱՐԴ ԱՌԹԻՆԵՐՆ

GLORIA VICTIS



10/3

2003



891.99
4-66

44

4-50

ԱհԱԳ ԿՈԾԻՆԵԱՆ
GLORIA VICTIS

1004
31842

«ՊԱՏԱՆԻ»-ի
ԴՐԱԳԱՐԱՆ
— № 2 —



3322

ԱՇԽԱՆ ՆԻԱԳՆԵՐ

ՑՊԱՐԱՆ ՆԱԳԻՆԴԻԱ, ԹԻՖԼԻՍ, 1913

PROLOG.



Ես կամենում եմ զըել մանուշակի մասին,
որ բոյիկոր ու բուրագար ընկած է յուշագրիս
թերթերում, ինչպէս փարաւոնական մի մումիա
ալիրամիդների աւերակների տակ...

— Յանկացար, որ մի հեքիաթ պատմեմ։
այժմ լսիր, ունկնդիր ինձ, ես սկսում եմ
պատմել։ Բայց հէնց այսպէս, յանկարծ, մէկէն։
— Ոչինչ, ես կը պատմեմ։
— Բայց ինչի՞ մասին։
— Սիրոյ։
— Լսիր ուրեմն. «Սկզբում սէրն էր և
սէրն էր ոճիր...»
— Ի՞նչ, դու ծաղրում, քնծղում ես ինձ,
որ յանկարծ ճշմարտութիւնը յայտնեցի։
— Այժմ էլ հարցնում ես՝ ի՞նչ է ճշմար-
տութիւնը։
— Ճշմարտութիւնը մի պատրանք է, որին
ձգտում են համել, արորելով նրա շիրիմները
հոգու մէջ։
— Նորէն հեգնում ես.— Եհ, իմ հեքիաթը
չի պատմւիր երբէք։
— Տարօրէն է. ահա... ուրեմն չես ցանկա-
նում լսել։
— Բայց դու կամեցար՝ մի հեքիաթ պատ-
մեմ...

Բայց դու ինչու այդպէս սիրում ես ա-
շունը՝ լուս, խաղաղ և անդոյրաւէտ աշունը,
երբ մեռնում են համասփիւս համրութեան մէջ
ոցող ու ծաղիկ, սաղարթ ու երգ, տերև ու սօ-
սափի։ Ցիշնում ես, հէնց այսօր մենք քայլում
էինք միծ ճանապարհին և դու շշնջացիր։
— Այնպէս սիրում եմ աշունը։
Իսկ դու դեռատի ես, դեռ երգ ու խինդ,
ժպիտ ու արցունք կայ հոգուդ մէջ, երեսիդ,
աշքերիդ վրայ, հեղահամբոյր արթունքներիդ։
— Ա՛խ, դու գունատ ես ու դալկամած,
աշնան պէս խորունկ ու անհուն վիշտ ունիս։
— Բայց դու դեռ կարող ես ապրել, սպա-
սել նորոգ գալնան գալուստին։
Եւ ինչու այդպէս սիրում ես աշունը։

— Հսիր, միայն մի ակնթարթ...
— Ժամանակն անբաւելի է:
— Միայն մի ակնթարթ մեռնողը կամեցաւ...
— Ի՞նչ, ասո՞ շտապում եմ ես:
— Կամեցաւ ապրել, որ տեսնի...
— Ի՞նչ:
— Նա գեռատի էր...
— Յետոյ:
— Կամեցաւ տեսնել՝ ի՞նչ կը կատարէի իր
մահից յետոյ:
— Ցիմարութիւն...

— ...եւ ոստը թօշնեց:
— Այդ տարօրինակ չէ:
— Թօշնեց, որովհետեւ մայր ծառը հի-
անդ էր:
— Ի՞նչ անենք:
— Ոստն անկարող էր ապրել, իսկ գարուն
էր, և նա այնպէս կամենում էր ապրել. ծագում
էին այգն, առաւօտն ամպերն ու արև, զարթ-
նում էին յոյսեր, տեսչանքներ ու բոյրեր:
— Մեռնելուն կը մեռնի. միթէ պիտի
ցաւել:
— Բայց ոստը կամենում էր ապրել...

- Այժմ դու ծաղիկներ ես բերել ինձ...
- Տեսնում եմ:
- Յիշում ես, որ գարնանը խնդրեցի մայիս-
եան ծաղիկներդ՝ պերճ, բուրաւէտ ու փարթամ:
- Եւ դու, յիշում ես, մերժեցիր:
- Այժմ թնդ աշնան այդ դալկահար ծաղիկ-
ները: Նրանք տեսնում ես՝ մեռնում են, շողեր
չը կան այլնս. տես՝ թօշնել են ինչպէս:
- Դամբանների ծաղիկներ:
- Տուր ինձ, և կը նետեմ ես մեծ ճա-
նապարհը, և թող հողմերը անհետ ճամբանները
լիղելով, տանեն անյայտ շիրիմներին:
- Աշնան բոյրագար, թօշնած ծաղիկներդ
չեմ կամենում ես:
- Տար անյայտ շիրիմներին:
- Էլ ծաղիկ չեմ ցանկանում ես...

- Ծաղիկներ՝ անբիծ, հոտաւէտ ու չքնա-
զատես շուշաններ, մանուշակներ, մեխակներ ու
նարգիզներ վինջեցի, երբ այդն էր ծաղկում, և
լոյսը ճառագում, երբ ստւեր ու շող խայտալով
փարում էին մարգերը:
- Յամայր որոնում էի նրան՝ փունջ մա-
տուցելու:
- Աշխարհում որոնեցի և չը տեսայ նրան:
- Այդ ինչ էր. ուրեմն ես հանդիպեցի՞:
- Բայց այդ լոկ մի շիրիմ էր, նրա շի-
րիմը:
- Նա ինձնից առաջ էր միթէ ապրել աշ-
խարհում:
- Երկիւղած ու ծնրադիլ, ես դրի նրա
դամբանին իմ փունջը:
- Բայց այն արդէն թօշնած էր...

— Յանկացար՝ պատմեմ վտակի մասին,
որի պաղպաջներն էիր նետում գարնան ծաղիկ-
ները՝ բոյլերով, բոյրերով պերճօրէն:

Յիշում ես, այն ծաղիկները դողդոջ գահա-
միթում էին, դու նետում էիր, և լուռ դիշերին
աստղերն էին իջնում վտակի հայելիները՝ ծնրա-
դիր ու երեր երկրպագելու քեզ և ծաղիկներդ՝
բոյլերով, բոյրերավ պերճօրէն:

— Այժմ աշուն է. վտակը լոօրէն վայր է
հոսում, և այն գեղածիծաղ մարդուրը չը կան:
Իսկ նա խոխոջում է և միայնակ ու յուսագար
իմ հոգին հողմերգին ունկնդիր՝ թափառում է
այնտեղ և որոնում է նա՝ պաղպաջներ ու գա-
րուն և ծաղիկներ ու աստղեր: Եւ վտակը խո-
խոջում է մշուշի մէջ, ինչպէս իմ հոգին՝ լքու-
մի. — «Երէկ՝ ինչ այսօր, այսօր՝ ինչ երէկ, գա-
րուն էր երէկ, և աշուն է այսօր, գարուն էր
երէկ, և աշուն է այսօր»:

ինչ՝ երէկ, այն՝ այսօր...»:

Յիշում եմ՝ մի անգամ էլ անցայ այս ա-
փերով՝ գարնան սօսափների, պայծառ արփու-
ջինջ, լազուրէ քողով պարուրւած շողերի, կայտ-
ուուն, ժանեկազարդ մով ջրերի նազանք հայե-
լիների, խայտուն գեփիւների և վաղուց մո-
ռացւած դիւթանք-մեղեգու դայլայներով, որ
գեղգեղում, գալիս էին կոհակների թևերին միշտ
հեռաւոր, գեղածիծաղ ափերից:

Վերագարձիս երերում եմ այս պաղ, պող-
պատ ափերին. մշուշը հեռուն ծունը է իջել, և
կանաչ, սառն ալիքները փրփուրէ ժանիքներով
կոփում են ժայռերը, դիզանում իրար վրայ,
փշրում վիմուտքներին, լալիս սառուցէ ար-
ցունքներով:

Ի՞նչ գորշ ու ամայի են այն վաղեմի ա-
փերը հիմա:

— Յիշում եմ՝ մի անգամ էլ անցել եմ այս
լալկան ափերով...



— Դու պահանջնում ես քո նորիբած՝ վարժամ, ինչպէս աստղապարդ ամարային գիշեր և բուրաւէտ, որպէս այզը մայիսեան՝ դալար ծառ դիկները:

— Բայց ես կորցրի. չը դիտեմ...

— Ուր, որտե՞զ, — հարցնում ես:

— Նրանք չը կան, այն գիշեր ու այդ ծառ դիկները... Նրանք չը կան...

— Ես կորցրի... Չը դիտեմ ուր... Երբ...

— Իմ հէքիաթը կը պատմեմ ես քեզ, միայն քեզ։ Լսիր, ինչպէս կաթողին երկինք ու վարսերդ փոփր իմ կրծքի վրայ, գէթ մի ակընթարթ, գէթ մի ակնթարթ, ինչպէս մի հանգուցիչ մի գիշեր։

Իմ ուղին միշտ ձմեռ է ու բուք և մերթ՝ աշուն դալկահար։ Ես քայլում եմ տիղմի մէջ, ձիւների երեսին, որպէս անյայտ ասուալն երկնի ամպերում, որպէս հիւլէն ովկիանի վրայ։ Եւ որոնում եմ կենդանիներին, վինտրում եմ մեր ձիմահներին, կեանքի հեքով տրոփողներին։

Իսկ իմ ուղին միշտ ձմեռ է ու բուք, միշտ շիրիմ ու դամբան։

օր. Ա-ին

- Լալկան աշնան անծայրածիր դալկանքիւ
մէջ ինչ վայելում է քեզ այդ սև զգեստը:
Մի օր, յիշում ես, քեզ հարցըի,
— Ինչու սև ես հագել, քոյրիկ, ինչու այդ-
պէս սև՝ անյայտ դամբաններից արդեծք,
վիշտը քաղեց նօճինների սևակնած տերեններն ու
կարծտը հիւսեց քեզ համար այդ սևորակ հան-
դերձները, յ՞յսը, գորովալիր ու քնքոյշ ինչպէս
մահը, պաղ փայլ տւեց մթագին աչքերիդ:
— Յիշում ես, ես մի օր հարցըի քեզ:
Եւ դու դալկօրէն հառաչեցիր:
— Միթէ նօճինների տերենների հեծեծանքն
էր այդ...
— Բայց որքան վայելում է քեզ այդ սև
զգեստները:

1007
31842

- Ինչ լաւ են աշնան երեկոնները:
Եւ նա երազում տես կը գայ ինձ. կը փոխ
իր վարսերը կրծքիս, իր ժպիտները լուսվէժի
նման կը տարածի երեսիս, իր հայեացքով կը
փաթթի միտքս ու հոգիս և կը պատմի իր յա-
ւերժեան հէքիաժը:
— Ես սիրում եմ աշունը:
— Ես սիրում եմ աշնան գիշերն ու երեկոն:
— Ես սիրում եմ դալկահար մահն անտա-
ռի, շնչահեղձ վախճանը կարկաչների, փտակի,
այլագունած թօշնանք մարգերի:
— Ես սիրում եմ ուժասպառ, հեասուն մա-
րացքը շողերի, — և պապանձումը ժայռերի:
Նա կը գայ, թերես այժմ, իմ այս արթմին
ժամերին:

Ինչ լաւ են աշնան երեկոնները...



(Կեանքի աղօթքներից)

— Ո՞վ էլ լինիս, ուր էլ լինիս, միթէ երբէք չը պէտք է շշնջամ գրկիդ.

— Սիրում եմ ես քեզ:

— Ո՞վ էլ լինիս, ուր էլ լինիս՝ մթնշաղի պէս անըջային էակ, արշալոյսի շողերի նման դողդոջ, գայլայլների հանգոյն զմայլ և որպէս մի վերջալոյս դիւթական՝ միթէ երբէք չը պէտք է հեկեկամ կրծքիդ:

— Սիրում եմ ես քեզ...

Ա Պ Պ Ե Բ

Ամեն օր, մթնշաղի ժամերին, գորշ ամպերը ցնցուաւոր մուրացիկների նման իրար են փարում իրենց կմախքներն ու իջնում իմ ճանապարհի վրայ:

Նրան, ում սիրեցի մի վայրկեան

Հ Յ Ք Ի Ա Թ

— Լսիր, ինձ:

— Այժմ, երբ մթնշաղն իջնում է հեռաւոր դաշտերի անծայրածիր մարգերին ծունը դնելու իրիկնաժամի զօղանջներով, և ստւերները դողդոջ ու երեր ձգւում են, համբուրում քղանցքները սև հանդերձներիդ, գլուխդ դիր իմ կրծքին, և գիտեմ՝ սիրսոյ յամբագին կը բարախի, ինչպէս նւազող վերջալոյսի դալուկ շողերն անտառում, ու կը պատմեմ քեզ իմ վերջին հեքիաթը, և որպէս մի խեղդւող վատակի կարկաչ կաշկանգող սառոցցից, կը դողդողայ իմ ձայնը բէկըէկ:

— Լսիր, ինձ:

— Սոխակն եղեմում կամենում էր սիրել և ծաղիկներ էր որոնում, եղեմնային խնկաբոյր ծաղիկներ: Նա թռչում, լողում էր եղեմի բո-

բածագ բոսրանքի մէջ և որոնում, որպէս անտապատի պապակած ճամբորդն ուժատ: Թփներին բոյլիկոր՝ իրենց թերթիկները բանալով, դիւթում կանչում էին պերճ ու բուրաւէտ ծաղիկները:

Եւ սոխակը չէր նստում թփերին, և սոխակը չէր սիրում ոչ մէկին: Արշալոյսին, յոզնածինչպէս աշնան մի թօշնած տերեւ, թառեց վարդի թփին: Ուժասպառ սոխակի սիրուը թոյլ բարխում էր, երբ՝ ինչպէս ծիածանն երկնին, ինչպէս լննկոցը աղօթքների, բոյրերի ու լննկի ծխի փորթւեցին թերթիկներն ալ ու ծիրանի, որպէս բոսրանքն եղեմի, որպէս բազմերանդ խայտանքը կոհակների, վտառների, շողերի:

Եւ սոխակը հոգեվար վարդի թփին, փշայեղը ու արինուտ իր կրծքից դողաց թրթիուը սիրոյ անդրանիկ դայլայլի:

Սոխակը սիրեց և երգեց:

Սիրեց և երգեց:

— Բայց՝ մեսնելիս, մի ակնթարթ, միայն մի ակնթարթ...

Որպէս անտապատի մի ուխտաւոր, նրա ծուցը գնացի ես:

Եւ որոնեցի այն դալար, փարթամ ու բուրաւէտ ծաղիկները գարնան:

Հին անտառում իմ ծաղիկները խշառում էին, ցըւում ոտքերիս տակ, որպէս հողը դամբանների:

Եւ որքան դամբաններ ունիմ ես այնտեղ՝ համբ անտառում:

Ես հարցրի անտառին:

— Ո՞ւր են իմ ծաղիկները, ուր են իմ պերճասուն ծաղիկները, տուր ինձ մէկը, գէթ մէկը:

Անտառը վիշապի մթագնած գեղմի նման խոշինեց իմ գլխիս վերև:

Անտառը, համբ անտառն աշնային...

Այսօր մերկ անտառների կոյք սաղարթները
լիզելով իմ սնարին խաղում են դողդոջ շողերն
աշնան հոգեվարքի արփու, որ մղլած ապակու
նման արձակում է պաղ ցոլքեր, որպէս հեքը
մահամերձի, որպէս թպրտիւնը խեղդւողի:

Այն իմ արփին է մեռնում երկնքի ցնցոտի-
ներով պարուրւած, աշնան արցունքներով կու-
րացած:

Իմ արփին, սէդ արփին երբեմնի, որ ծա-
գում էր բոսոր ամպից, որ փնջւում էր շող ու
բոյրից...

Իմ հայրենի այս վեհապանձ բարձունքին
կարօտեցի ես քեզ:

Կարօտեցի, ինչպէս անգունդներում կաշկանդ-
ւած ստւերները՝ շողերին, ինչպէս յաւերժ ձիւ-
նապատ գագաթները՝ ծաղիկներին, և լերկ ապա-
ռաժները՝ բոյրերին:

Իմ առջև ձգւում է երկար առապարը գեր-
բուկէ սապատներով:

Այստեղ, ուր մութն ու ձորերն են իրար
փաթթւած՝ վեր ելնել սկսեցինք մենք։ Քայ-
լում էինք միասին։

Եւ մի պահ անց՝ դու ինձ հետ չէիր։

Դու յառաջ էիր անցել և քայլում էիր օտա-
րի հետ, գեղածիծաղ ու ժպտալիր շողերին խճո-
ղելով երջանիկ զոյգի քնծղանքները։

Ես հետեւում էի ձեզ, երազով գերբուկների
ու վիհերի վրայ, անվերջ նախանձելով ու կա-
րօտելով ձեզ։

Երբեմն քո խորոպտկան ժպիտները ջեր-
մացնում էին ինձ։

Լ Փ ՈՒ Մ

Այժմ դու չը կաս, այժմ է, որ մենակ եմ ես:
Միայնակ այս վիհաթառ, երկնամերձ բար-
ձունքներին:

Եւ կարօտում եմ քեզ՝

Ինչպէս անդունդների ստւերներն՝ այս երկ-
նածիր շողերին, ինչպէս այս ձիւնաթոյը դա-
գաթները՝ բուրասուն ծաղիկներին:

Դու կը դաս, կը հանդիպես ինձ՝ գէթ մի
ակնթարթ:

Սէդ բարձունքների երկնասլաց կարօտով
դեռ սպասում եմ քեզ...

Այժմ...

Էլ ոչ ոք, էլ ոչ ոք:
Իմ հոգին աւերակ է վերստին:
Ամայի է, որպէս մութի մի դամբան, ինչ-
պէս կորած ու հանգած շողերի պատանք:
Ես ձգտեցի քեզ, ես հասնում էի քեզ...

Մինչև դեկտեմբերի իննը գիշերն երկարում է, օրերը նւազում են, լոյսը տրոփում երկնային գորշ ճահիճի մէջ մահամերձ հոգեվարքում։ Այժմ աշնան մի օր է. ստւերները դողալով փարել, կաշկանդել են ամեն ինչ։

Իմ սենեակի պատուհանն ու դռներն ամուգ փակում եմ, և ցոլքերը գորշ ստւերների հետ հևալով բախում են լուսամուտիս դալուկ ապակիները, կարծես՝ նրանք ձգտում են ներս թափանցել, կարծես՝ տենչում են իմ գոց սենեակի համր մութի մէջ մեռնել։

Երէկ գրասեղանիս մի դեղին ու թօշնաց տերև տեսայ։

Ինչու էր նա այստեղ, յուշագրիս մօտ ընկած, երբ այժմ չը կայ, էլ չը կայ։ Ո՞ւր կորաւ իմ տերեւ։ Բայց ինչպէս ցոլանում էին այս մահամերձ շողերը նրա վրայ։

Իսկ ուռենին, բակի սգատերև այդ ծառը, որ իր գալկութիւնից սարսափահար, դողում է շարունակ։ Ինչքան միջատներ կան նրա տերեների ու սաղարթի մէջ։ Նրանք երբեմն ժիրանքով զեռում էին, իսկ այժմ անշնչացած ընկել են շիւղերի խոռոչներում կոյտերով ու պապանձ։

Որքան հետաքրքիր է նրանց դիակները դիտել։ —անսկատ կաթում են ցած ուռենու արցունքների հետ, որոնք այժմ մաղւում են իմ գլխիս վերև, աշնան մառախուղի մէջ…

Ես սարսափահար դուրս փախայ իմ սենեակից. քայլում եմ, չը գիտեմ ուր։

Այս գիշեր արգէն չեմ կարող ապրել. հեղձամահ կը լինիմ։

Հէնց այժմ կըսկսի մութը բարձրանալ և խաւարը փոել այս անծայրածիր դամբանի վրայ ու կը թաղի մէդի մէջ ամեն ինչ, ամեն ինչ։

Սև անտառների տակ դիակնացած լեռներից փայում է քամին։ Այդ նրանք են՝ պերճազոն, սէգ ու վիթխարի երբեմն, որ այս ականակիր երեկոյի հետ պոռթկում են իրենց վերջին շունչը։

Եւ լալագին, սրտմաշուկ դողով մոլոր օձերի պէս սողում են արցունքները նրանց, վերջին արցունքները լերկ այտերից—

Վտակները — ծաղկագորով…

Զը գիտեմ՝ ամսի քանիսն է այսօր, չը գիտեմ՝ ժամը, ըռպէն ու վայրկեանը։ Իմ սենեակի անշուք պատին, ուր ամբացը ել եմ վաղուց մոռացած միակ ընկերոջ, բարեկամի կամ ծանօթի լուսանկարը, միշտ էլ երևում է խոշոր ու կարմիր տառերով։

Դեկտեմբեր

31

Կիրակի
Լուսի 26

Եթէ մօտենամ, կը կարդամ.—Դեկտեմբերի 9-ից մինչև 31-ը օրն երկարում է 27 ըռպէ։ Իսկ ներքեւ մանր տառերով տպւած է. «Ապրեցի այնքան ժամանակ, որքան ստեղծագործեց իմ հոգին»։ Թերուս եմ. չը գիտեմ, չեմ էլ ճանաչում այն մտածողին, որ այդ պատգամն է տւել։ Առաջ ճգնում էի՝ գոնէ անգիր անել անունը. թերես հէնց այժմ էլ իմանամ. . . Բայց... չեմ յիշում. Ոչինչ, կը յիշեմ յիտոյ և կը գրեմ յուշագրիս մէջ։

Յուշագրիս գրում եմ, որովհետեւ ես էլ ցանկանում եմ ստեղծագործել ապրելուս համար։

Եթէ թողնեմ այսպէս թերի։

Ինչպէս կը կամենայի իմանալ՝ ժամի քանիսն է այժմ, այս խաւար գիշերին։

Արդեօք, մօտ չէ այգը։

Ես ժամացոյց չունիմ։ Եւ ինչ փոյթ, որ չունիմ։ Մարգիկ կան, որոնք երբէք ժամացոյց են ունենում։ Ես էլ նրանցից եմ։ Միայն ես չը գիտեմ ևս՝ այսօր ինչ օր է, և գարուն է գեղածիծաղ, որ արփու զովալիր ցնցողներից և ծաղկունանց ստեղներից հիւսած ժանեակն է սկսում աշխարհի վրայ, թէ մի լալկան, խեղդամահ աշուն։ Տարւայ որ եզանակն է իմ այս փակւած, մթին սենեակից դուրս։

Ո՞վ գիտէ՛ եթէ իմանայի, թերես լաւ կը լինէր. կարող էի յուսալ, տիրել կամ—սպասել։

Այժմ ժամացոյց չունիմ. գիշեր է և չը գիտեմ՝ գեռ հեռու է այգը։

Իսկ օրացոյցիս միշտ կարդում եմ.

«Դեկտեմբեր, 31, կիրակի, լուսի 26։ Ամսի 9-ից մինչև 31-ը օրն երկարում է 27 ըռպէ»։

Ես սիրեցի ծաղիկները
Կորած, մոլոր ճամբէքի...

Միթէ ես այլևս ծաղիկներ չունիմ։ Բայց
յիշում եմ, մի փունջ ունէի գեղատեսիլ ու բու-
րասուն ծաղիկների։ Իմ անհետ ճամբէքի, ան-
յայտ խորշերից քաղեցի այն ծաղիկները մէկիկ-
մէկիկ և ցօղեցի վշտալիր ժպիտներով, գուր-
գուրեցի մայիսեան արփու երազ-շողերով, տեն-
չացի աշնան ուռենու մտորուն անուրջներով,
փայփայեցի աստղունանց հեք-ծիծաղներով և
ամպերի տակ խայտող լուսնի բերկրանքով։

Եւ պաշտեցի՝ ինչպէս շիկացած աւազը՝ աղ-
բիւրի պաղպաջներին։

Իսկ այժմ...միթէ ես այլևս ծաղիկ չունիմ։

Երազում տեսայ։

— Գարնան արևի յորդ շողերը ջրվէժի
հանգոյն փուել էին աշխարհի վրայ, և գուր-
գուրում, ջերմացնում էին ամենքին, որպէս
երբեմնի սիրուհուս թաւ հիւսքները, որոնք ծա-
ւալում էին կրծքիս մթնշաղի ժամերին և հէ-
քիաթներ պատմում, որպէս ալեակների փրփուր-
ծիծաղներն ափերի վրայ։

Լսում էր զօղանջ, և աշխարհը չը գիտէր
որտեղից։

Սյու զօղանջը կանչում էր ամենքին, և ա-
մենքը գնում էին դէպի զանգը դիւթական։

Եւ կանգնած էի ես՝ խորթ ու անհարազատ
այն աշխարհում, բոսոր, պերճանք աշխարհում։
Եւ լոյսի, շողերի մուրացիկ էի ես ու վնատրում
անվերջ—

Լոյս ու շողեր...

E P I L O G

Դորշ աշնան մեռնող վերջալոյսին ինձ թա-
ղեցէք մեծ ճանապարհին։ Ածեցէք վրաս տերև
ու խոտ՝ բոլորը թօշնած ու թոռոմ՝ ինչպէս իմ
այն յոյսերը, որ պատան կը ինդրեն թօշնած
տերևից, թոռոմ խոտերից։

Եւ նրանք գրկեն, վաթթւեն իրար։

Մեծ ծանապարհին մուժ գիշերները ճան-
պատանան և ծունը իջնեն դամբանիս, և յաղթ
ու գեղաղէմ արփին ծաւալէ իր ցնցուղները,
նոր այգի յառնումի նւազները ծաղկունանց
սիմերին թրթուան, և զեփիւները հանգչեն իմ
վրայ։

Դիւիջան

“ՊԱՏԱՆԻԻ” ԳՐԱԴԱՐԱՆ

- № 1 Լեռն-Լեռնի—«Խմ Էսքիզներից» . 10 լ.
№ 2 Աւագ Կոծինեան—Cloria victis . 10 լ.

